

özv. Bischitz Gyuláné, dr. Delmár Emil, özv. Dirsztay Béláné, Donát Sándor, Ernst Lajos, Ernst Vilmos, Faragó Ödön, Géber Antal, Kernstock Károlyné, Mauthner Zoltán, Müller Lipót, Perlmutter Alfréd, Schiffer Miksa, Strasser-Feldan Selma, Tószeghy Richárd, Urbán Anna, Wertheimer Adolf, dr. Wittmann Ernő stb.

A magántulajdonban levő műkinesek kiállításán kívül — melyre még bővebben visszatérünk

— az Iparművészeti Múzeum kiállította textilosztályának régi bársonyait is.

A szövetség budapesti ülészakának programja egyébként eléggé változatos. Budapest szakbavágó érdekességeinek tanulmányozásán kívül az esztergomi egyházmegyei kincstár és múzeum megtekintése is szerepel a programpontok között, végül pedig az eszterházi herecegi kastély meglátogatása zárja be a Museenverband magyarországi kirándulásainak sorozatát.

MAGYAR MŰVÉSZEK A NEWYORKI FINE ART AKADÉMIÁN

Írta: KULINYI JÓZSEF

z amerikai művészek csak akkor érzik magukat »beérkezetteknek«, ha műveikkel a Fine Art Akadémián, a »The Architectural League, 57 New-York« rendez évi kiállításán szerepelhetnek. Tudnivaló, hogy a világ eme legexkluzívabb Akadémiáján

csak a kiváló művészek nagy értékű, abszolút becsű művei kerülnek kiállításra. Itt van tulajdonképp a művészet börzéje. Igazi amerikai méreteken. Szenzációs művek, szenzációs árak. Érthető tehát, a művészek becsvágya, a fórumra kerülni, oda, ahol a művészet nemes fenköltsege maga alá gyűri a minden idők leghívtányabb és legveszedelmesebb anyagát: a pénzt, hogy belőle táplálkozhasson. Bennünket, magyarokat ez alkalommal azért érdekel a Fine Art Akadémia közelmúltban rendezett kiállítása, mivel azon a benszülött amerikai művészeket messze túlszárnyaló két magyar művész tehetsége szinte lenyűgöző hatással hatott nemcsak a megnyitáson megjelent előkelőségekre, de általában a kiállítás közönségére.

A két magyar művész — és ez különös örömről szolgál — a budapesti iparművészeti iskola növendéke volt. Budapestről 1918-ban indultak el, már mint férj és feleség, arra a nehéz és küzdelmes útra, amelyet anyagiak híjján, csak valóban istenáldotta, igaz művészi tehetséggel, hatalmas, izmos, szárnyaló lélekkel, erős akarattal, lehet végigtaposni, úgyhogy a lelkük és tehetségük győzelme a newyorki Fine Art Akadémián leljen ragyogó pihenőre.

A férj: Finta Sándor, a feleség: Kántor Kata.

Izig-vérig makaes, magyar lélek mind a kettő. Alkotó, az örök szépet kutató, eredeti koncepciójú tehetségek, akikben ma már amerikai arányokban érvényesül nemesak az elgondolás szépsége, de a művészet megnyilvánulása is. Bizonyosság erre a tény, hogy Kántor Kata művészetét maga az Akadémia tüntetőleg ismerte el akkor, amikor egyszerre két hatalmas méretű, bársonyra festett, batik-technikájú esodás hatású művét a »Három Grácia« és »Vénus születése« címűt, a zsüri egyhangú határozata alapján kiállításra elfogadta. Tudomásunk szerint magyar művészasszonyt Amerikában ily kitüntetés még nem ért.

A kiállítást ismertető amerikai lapok egyértelmű elismeréssel és melegséggel írnak a képekről, amelyek 2×4 méter méretűek. Az ismertetések szerint »a batik-technikájú festészet elgondolásban, kivitelben, művészi összhangban, eszme, rajzkészség és szinkompozíció tekintetében tökéletesebb és megkapóbb munkát ezideig felmutatni nem tud. Az égő színekben pompázó képek igazi műrecek, amelyeket csak egy kiváltságos tehetségű asszonylélek tudott ily nemes harmóniába önteni. Igaz, mély és nagy siker a Finta Sándorné sikere, biztosíték arra, hogy emelkedő karrierje sok megérdemelt elismerést fog még neki szerezni«.

Kántor Katának az iparművészeti iskola elvégzése után egy ideig Budapesten is volt műhelye. Itthon különösen magyaros batikolásával, tervezéseivel ért el sikereket. Amerikában, először Rio de Janeiróban segített férje küzdelmén a saját önállósításával könnyíteni. Majd mikor Finta ott nevet, elismerést és művészi megbecsülést vívott ki és az ottani világhiállításán a művészeti

osztály egyik igazgatója lett, Kántor Kata stúdiójába szomorúság költözött az öröm helyett. Brazília éghajlata nem kedvezett az egészségének. Sárgalázba esett. Sietve kellett visszatérnie és egy évet Erdély bécei között töltött. Rio de Janeiróból a sikerek első állomásáról kerültek New-Yorkba.

Fintát szívós energiája, művészi becsvágya és az életért való küzdelem tovább sarkalta. A new-yorki névtelenségből egyszerre bukkantak fel mind a ketten, amikor az Astor-színház megrendelésére Hugo Victor nagyszerű művéhez a »Hunchback of Notre-Dame« filmhez harminchat darab tündöklő színekből készült batikfestményt készítettek. A sikerek útjára való bevonulásuk ekkor kezdődött.

Franz Crane dr. a világ legszínesebb tollú vezéreikkírója Fintában látta felfedezve a hatalmas méreteken dolgozó és alkotó Amerikai hivattott szobrászát. És a nagy írónak a Globe-ben megjelent cikke nyomán Finták egyszerűen arriváltak. Megrendeléseket kaptak és hírnevüket csak öregbítette az a szenzációs esemény, hogy az Authors Club által Walt Withmann amerikai kiváló író exhibitációjára hirdetett emlékérem-pályázaton, amely tulajdonképpen amerikai születésű művésznek volt szánva, hors concours nyerte meg a pályadíjat.

Nemsokára ezután az amerikaiak szoborpályázatát hirdettek ugyanezen Walt Withmann emlékére. A pályázaton való részvételre Finta is kapott felszólítást. Művével a legteljesebb győzelmi eséllyel vett részt, úgyhogy a díj-odaítélés első szavazása alkalmával a zsüri nem jutott megállapodásra. A másodszori szavazásnál Fintát esupán az amerikai szovinizmus üttette el a győzelem től, mivel az amerikai művész hat, Finta öt szavazatot kapott. Az amerikai függetlenség kimondásának százötvenéves fordulójának alkalmából New-York városa tizenkét hírneves szobrászt kért fel egy emlékmű-pályázaton való részvételre. Finta volt az egyetlen foreign born – idegenben született – művész, akit meghívtak. Modeljét különös díszesérettel tűntette ki a zsüri.

A legnagyobb megtiszteltetés akkor érte Fintát, amikor az Atlantában (Georgia állam) készülő gigantikus szoboresoportozat létesítése körül botrányos bajok keletkeztek. A szoboresoportozatot, amely a világ összes ily alkotásai felett fog állani (kétszáz alak, mindmégannyi száz méter magas), a Konföderáció emeli a civilháború hőseinek emlékére. A mű tizenkétmillió dollárba kerül. A munkálatok vezetésével Gotzum Borglum, hírneves szobrász volt meg-

bízva. Hatalmas gránithegyet hasítottak ki a szobrok részére és abban vájják ki a szédületes méretű alakokat.

A munkálatok alatt a művész és szoborbizottság között differenciák merültek fel, amelynek következményeként Borglum elkeseredésében összeröpte a mű modelljeit.

Az eset óriási szenzáció volt. Az ügyben letartóztatások történtek és hogy a mű folytatható legyen, a szoborbizottság négy, minden pártatlanságon kívül álló hírneves szobrászt hívott meg véleményadásra: Etori Chiminey olasz, Trubetzkoy hereg orosz, Bourdel francia és Finta magyar művészeket. Hosszas tanácskozások után a bizottság Finta véleményét fogadta el a munkálatok továbbvitelére.

New-York notabilitásai sorra keresik fel a művész stúdióját. Szobrokat, plaketteket, modelleket rendelnek nála. A kiválóságok élén New-York biboros érseke harminékétszer ült modellül Fintának és amikor a fehér márvány-mellszobor elkészült, Hayes cardinális a nagy művészeket megillető melegséggel adózott Finta művészetének. A méltóságteljes, nemes egyszerűségében is tündöklő mellszobor ma a newyorki Metropolitan Museum egyik dísze.

A Fine Art Akadémia kiállításán Finta, beérkezett, otthonos művész és most azon egy esodásan finom ihletettséggel bronz szoborral vett részt. Címe az »Ima«. A szimbolizálásig leegyszerűsített kivitelű mű esupa áhitat, elmélyedés.

Ujabbán Charleston városa Fintánál a határában 1779. évben hősi halált halt Kovács Mihály huszárezredes emlékére bronzreliefet rendelt meg, melyet az ottani múzeumban helyeznek el.

Szabad óráiban művésziünk művészettörténeti és esztétikai tanulmányokkal foglalkozik. Ezek alapján jelentkezett a columbiai egyetemen múzeumigazgatói és esztétika-doktori vizsgára. Mindkettőt kitüntetéssel állta meg.

A Finta művészpár alkotásaiból bemutatunk olvasóinknak pár reprodukciót, amelyek igazolják, hogy tehetséggel, akarással, kitartással a világ legnagyobb metropolisában is hírt, dicsőséget és elismertetést tud kiküzdeni a magyar agy, lélek és alkotókészség. Példa erre Kántor Kata, a kis magyar menyecske, akinek a New-York 600 W. 164. St. alatt ma virágzó batik-stúdiója, sok száz tanítvány és megrendelője van. Aki holdogan osztozik a maga művészetével az ura dicsőségében és aki szívében, lelkében mégis magyar maradt.

A budapesti iparművészeti iskola kiváló reprezentánsait elismeréssel köszöntjük a newyorki Fine Art Akadémia művészgárdája sorában!